

## **Anmälan av yttrande till Regeringskansliet med anledning av begäran om information rörande påstått statligt stöd till Stockholm Visitors Board AB**

Borgarrådsberedningen föreslår kommunstyrelsen besluta  
att godkänna det yttrande av stadsjuristen som ingetts till Regeringskansliet,  
Näringsdepartementet.

**Föredragande borgarrådet Kersti Py Börjeson** anför följande.

### *Ärendet*

Regeringskansliet, Näringsdepartementet, har med anledning av skrivelse från EU-kommissionen rörande påstått statligt stöd till Stockholm Visitors Board AB vänt sig till Stockholms stad för information i ärendet. Stadsjuristen har som ombud för Stockholms kommunstyrelse ingett yttrande till Regeringskansliet, Näringsdepartementet. I yttrandet besvaras de frågor kommissionen har ställt samt anges att stadens verksamhet genom Stockholm Visitors Board AB inte kan anses snedvrída konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna i EU och att verksamheten inte utgör statligt stöd i EG-rättslig mening.

*Bilaga.* Skrivelse från Regeringskansliet, Näringsdepartementet

De bilagor som refereras till i stadsjuristens yttrande har i sin helhet skickats över till Näringsdepartementet och ingår inte i detta ärende. Bilagorna finns dock att tillgå hos Stockholms Stadshus AB.

### *Mina synpunkter*

Jag instämmer i stadsjuristens yttrande och föreslår att kommunstyrelsen beslutar  
att godkänna det yttrande av stadsjuristen som ingetts till Regeringskansliet,  
Näringsdepartementet.

Stockholm den 12 januari 2005

KERSTI PY BÖRJESON

**Borgarrådsberedningen** tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

## ÄRENDET

Regeringskansliet, Näringsdepartementet, har med anledning av en skrivelse från EU-kommissionen rörande ett klagomål om påstått statligt stöd till Stockholm Visitors Board AB vänt sig till Stockholms stad för information i ärendet samt tillställt staden EU-kommissionens skrivelse med frågor.

Klaganden hävdar i korthet att Stockholm Visitors Board AB har erhållit statligt stöd i form av direkt stöd av Stockholms stad genom anslag i stadens budgetbeslut och bidrag till projekt av olika slag samt genom att Stockholms Stadshus AB kvittat Stockholm Visitors Board AB:s förluster före skatt.

Med hänsyn till att staden ombetts att yttra sig inom kort tid har yttrandet upprättats av stadsjuristen som ombud för Stockholms kommunstyrelse.

I stadsjuristens yttrande ges en bakgrund av stadens arbete med turistinformation och främjande av Stockholm och stockholmsregionen som besöksort. Därefter besvaras de av EU-kommissionen särskilt ställda frågorna.

I yttrandet anges att stadens informations- och besöksfrämjande verksamhet för Stockholm och stockholmsregionen inte kan anses snedvrida konkurrensen eller påverka handeln mellan medlemsstaterna i EU och att stadens verksamhet inte utgör statligt stöd i EG-rättslig mening.

Stadsledningskontoret, juridiska avdelningen, föreslår i sitt tjänsteutlåtande av den 20 december 2004 att kommunstyrelsen godkänner stadsjuristens yttrande till Regeringskansliet, Näringsdepartementet.

**Stadsjuristens** yttrande av den 12 december 2004 har följande lydelse.

Med anledning av ett klagomål till Europeiska Kommissionen har kommissionen i en skrivelse av den 19 november 2004 uppmanat regeringen att informera kommissionen om påstått statligt stöd till Stockholm Visitors Board AB samt att lämna alla erforderliga upplysningar för att kommissionen skall kunna bedöma huruvida de påstådda åtgärderna utgör statligt stöd i EG-rättslig mening eller ej.

Regeringskansliet, näringsdepartementet, har därför vänt sig till Stockholms stad (staden) för information i ärendet och tillställt staden Europeiska kommissionens skrivelse med frågor.

Staden får med anledning härav lämna följande svar till Regeringskansliet.

På grund av den korta tid som stått till förfogande för svar i enlighet med begäran har ärendet inte kunnat behandlas av kommunstyrelsen såsom bör ske enligt 1991 års kommunallag. Ärendet kommer att anmälas till kommunstyrelsen i efterhand.

Som ombud för Stockholms stad genom dess kommunstyrelse får jag mot bakgrund härav yttra mig enligt följande.

Inledningsvis ges en bakgrund av stadens arbete med turistinformation och främjande av Stockholm och stockholmsregionen som besöksort. Därefter besvaras de särskilt ställda frågorna.

### **Bakgrund**

På grundval av ett förslag från en av Stockholms kommunstyrelse tillsatt arbetsgrupp och en motsvarande arbetsgrupp inom Stockholms läns landsting bildades Stiftelsen Stockholm Information Service (SIS) som den 1 september 1981 övertog den verksamhet som Stockholms Turisttrafikförbund tidigare bedrev.

Genom beslut av Stockholms läns landsting och Stockholms stad bildades DSAB Destination Stockholm AB (Destination Stockholm) 1981 som majoritetsägt dotterbolag till SIS. Bolaget tillkom efter önskemål från näringen och hade som affärsidé att sälja paketerade resor (hotell, resa och stockholmskort) till boende i övriga Sverige.

Stockholms kommunfullmäktige beslöt den 17 december 2001 om ny inriktning och organisation för marknadsföringen av stockholmsregionen som besöksort. Beslutet innebar att Stockholms stad blev ensam huvudman för den nya organisationen. Staden övertog den tidigare bedrivna verksamheten från SIS per den 1 januari 2002 genom det av Stockholms Stadshus AB förvärvade bolaget Destination Stockholm vars tidigare verksamhet avvecklades. Bolaget ändrade firma till Stockholm Visitors Board AB (Stockholm Visitors Board).

Verksamheten i Destination Stockholm med ”resebyråfunktionen” avvecklades och endast Stockholmskortet flyttades med till Stockholm Visitors Board. Stockholm Visitors Board agerar inte som resebyrå eller ”tour operator”. Anledningen till att kortet flyttades med är att staden ansåg att kortet är ett stimulerande verktyg för att få besökare i Stockholm att uppleva det utbud som finns i Stockholm och regionen, att kortet har ett värde för kulturinstitutionerna i Stockholm, att denna verksamhet ska bedrivas utan vinstsyfte samt att kortet är ett viktigt verktyg för att öka Stockholms och regionens attraktivitet och för att stimulera, synliggöra och tillgängliggöra Stockholms attraktioner för besökare.

För att täcka avvecklingskostnaderna för den tidigare verksamheten i Destination Stockholm erhöll Stockholm Visitors Board ett tillskott år 2002 om SEK 14.320 tkr från moderbolaget Stockholms Stadshus AB. Detta tillskott avsåg således avvecklingskostnader för tidigare verksamhet som rätteligen inte skulle belasta Stockholm Visitors Boards övertagna verksamhet. Stockholm Visitors Board erhöll även koncernbidrag för 2003 om SEK 3.885 tkr som kompensation avseende felräknad pensionsavsättning och minskad försäljning till följd av tidigare evakuering av turistbyrån från Sverigehuset till provisoriska lokaler i Kulturhuset.

Genom beslut av Stockholms kommunfullmäktige den 15 december 2003 bildade staden en koncern med Stockholms Stadshus AB som ägare av nybildade Stockholms Näringslivskontor AB som i sin tur övertog ägandet av dels Stockholm Visitors Board, dels stadens del av det regionalt ägda Business Arena Stockholm AB som främjar Stockholmsregionen som etableringsort. Härigenom effektiviseras stadens samlade resurser för främjande av näringslivet och marknadsföring av Stockholm som besöksmål och etableringsort.

Enligt 2 kap 1 § kommunallagen (1991:900) får kommuner och landsting själva ha hand om sådana angelägenheter av allmänt intresse som har anknytning till kommunens eller landstingets område eller deras medlemmar och som inte skall handhas enbart av staten, en annan kommun ett annat landsting eller någon annan. Enligt 2 kap 7 § kommunallagen får kommuner och landsting driva näringsverksamhet, om den drivs utan vinstsyfte och går ut på att tillhandahålla allmännyttiga anläggningar eller tjänster åt medlemmarna i kommunen eller landstinget. Med stöd av 11 kap 6 § regeringsformen kan förvaltningsuppgift överlämnas till bland annat ett aktiebolag. Enligt 3 kap 16 § kommunallagen får kommuner efter beslut av kommunfullmäktige lämna över vården av en kommunal angelägenhet, för vars handhavande särskild ordning inte föreskrivits, till bland annat ett aktiebolag. I 3 kap 17 § kommunallagen regleras närmare villkoren för en sådan överlåtelse till ett av kommunen helägt aktiebolag. Det anges att kommunfullmäktiges bestämmande inflytande över bland annat verksamhetens mål och ledning skall vara tryggt på visst sätt.

Staden bedriver således kommunal informationsverksamhet och marknadsföring av Stockholm och stockholmsregionen som besöksmål och evenemangsort genom Stockholm Visitors Board. Sådan verksamhet är vanligt förekommande i andra nationer, regioner och större städer i Sverige, Europa och övriga världen.

Den verksamhet som Stockholm Visitors Board bedriver är uppdelad i Privatesor, Möten & Kongresser, Evenemang och Turistservice med auktoriserade turistbyråer.

Inom Privatesor, Möten & Kongresser och Evenemang genomförs marknadsföringsprojekt i samarbete med näringslivet i syfte att öka antalet besökare till Stockholm och stockholmsregionen.

Som en del av stadens Turistservice ingår även Stockholmskortet och förmedling av logi via ett bokningssystem. Turistservice tillhandahåller en infrastruktur som erbjuds samtliga hotell och innebär möjlighet för blivande hotellgäster att direkt via Stockholm Visitors Boards hemsida, ”Stockholmtown.com”, boka de hotellrum till priser som hotellen själva direkt via bokningssystemet lägger in på hemsidan. Det är en bokningstjänst som Stockholm Visitors Board köper av

extern leverantör och tillhandahåller på hemsidan. Alla hotell i stockholmsregionen erbjuds kontinuerligt att finnas med i bokningssystemet. För närvarande finns cirka 120 hotell bokningsbara. Genom att Stockholm Visitors Board skapar möjlighet för gäst och alla hotell i regionen att direkt på hemsidan träffa avtal om logi främjas således hotellnäringen konkurrensneutralt. Betalning för logi sker av kund direkt till hotell. Bokning av den produkt som NDSHT Nya Destination Stockholm Hotell & Teaterpaket AB erbjuder, som är paketerad och innehåller hotell i kombination med kortet "A la carte" med eller utan teater, betalas dock på det bolagets önskemål direkt av kund till Stockholm Visitors Board genom kreditkort, bank eller postgiro. Stockholm Visitors Board bedriver inte någon paketering av resor till Stockholm såsom NDSHT Nya Destination Stockholm Hotell & Teaterpaket AB gör.

Stockholm Visitors Board erhåller inga bokningsavgifter av kund för bokningar som görs via telefon eller hemsidan "Stockholmtown.se". Det är endast vid bokningar över disk som Stockholm Visitors Board tar ut en administrativ avgift av kunden. För sålunda förmedlade bokningar erlägger hotellden en provision som är sedvanlig inom besöksnäringen till Stockholm Visitors Board.

Den infrastruktur som Stockholm Visitors Board tillhandahåller kan således inte sägas snedvrida konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen.

Stockholms stad har sedan 1950-talet bedrivit hotellförmedling via Hotellcentralen på Centralstationen i likhet med de flesta städer i Europa. Inledningsvis skedde detta enbart över disk. Den generella tekniska utvecklingen har därefter lett till att förmedlingen skett via telex, telefon, telefax, e-mail och numer även via hemsidan "Stockholmtown.se". Internetutvecklingen leder till att bokning i allt högre utsträckning sker direkt av kund hos slutleverantör.

Som en del av Turistservice tillhandahålls besökare även möjlighet att köpa "Stockholmskortet" som är ett citycard på likartad sätt som många andra citycards i Europas större städer. Stockholmskortet tillkom 1982 på initiativ av SIS:s dotterbolag Destination Stockholm och skedde i nära samarbete med museiföreningen i Stockholm. Kortet har inget kommersiellt syfte. Det görs inte något kommersiellt urval av vilka som får delta i kortet. Stockholm Visitors Board har dessutom en särskild referensgrupp bestående av ett antal personer från olika attraktioner, offentliga såväl som privata samt museiföreningen, som har möjlighet att påverka kortets utformning, marknadsföring och innehåll. Kortet kunde köpas över disk redan från starten 1982 och var Europas första citycard och har fått många efterföljare både i Sverige och Europa. I dag finns citycards i 60 större städer.

Stockholmskortet syftar till att öka stadens attraktivitet, öka antalet besökare på kulturinstitutionerna i regionen (kommunala, statliga och privata) samt öka kännedomen om de kulturinstitutioner och attraktioner som finns i regionen.

Kortet kan även köpas via hemsidan "Stockholmtown.com". Genom nätverket "European Cities Tourism" och dess hemsida [www.europeancitycards.com](http://www.europeancitycards.com) kan citycards från ett stort antal städer köpas. I nätverket ingår större städer från 30 länder.

Tillhandahållandet av Stockholmskortet kan således inte sägas snedvrida konkurrensen och påverka handeln mellan medlemsstaterna i Europeiska unionen.

För 2005 beräknas nettokostnaderna för förmedling av logi, souvenirförsäljning och Stockholmskortet till ca SEK 260 tkr. Med nettokostnader avses totala intäkter med avdrag för totala kostnader, där såväl lokalkostnader, personalkostnader som övriga administrativa kostnader för dessa delar i verksamheten ingår.

Mot bakgrund härav kan stadens informations- och besöksfrämjande verksamhet genom Stockholm Visitors Board inte anses utgöra ett statligt stöd i EG-rättslig mening.

### **Frågorna**

I skrivelsen till regeringen har EU-kommissionen ställt särskilda frågor som besvaras enligt följande mot bakgrund av vad som ovan anförts.

1. Vänligen informera kommissionen om eventuella förpliktelser avseende tjänster av allmänt intresse som uppdragits åt SVB. Vilka är de exakta förpliktelserna som ålagts SVB, om några sådana finns, och på vilket sätt har de ålagts bolaget?

Som framgått av bakgrundsbeskrivningen har staden genom beslut av kommunfullmäktige valt att bedriva kommunal turist- och besöksfrämjande verksamhet i aktiebolagsform.

Genom beslut av Stockholms kommunfullmäktige den 17 december 2001 och efterföljande ägardirektiv har Stockholm Visitors Board till uppdrag att verka som samlande enhet för hela besöksnäringen i Stockholm. Inriktningen är att stadens internationella marknadsföringsinsatser skall grundas på ett antal för staden strategiska områden och branscher; TIME (Telecom, Information, Media och Entertainment), medicin, finanssektor och miljöteknik.

Bolagets huvuduppgifter är att öka antalet besökare till Stockholm och stockholmsregionen, utveckla stockholmsregionens som besöksort, förbättra besöksservicen, informera om stockholmsregionen inom landet och utomlands. Bidra till att utveckla regionen som besöksmål för affärs-, mäss, och kongressbesökare och turister, ge service åt massmedia och genomföra utredningar och analyser.

2. Vänligen tillhandahåll kommissionen med relevant information avseende de parametrar som använts för att beräkna den ersättning som utgått till SVB som en följd av förpliktelserna avseende tjänster av allmänt intresse.

För den verksamhet som staden bedriver genom Stockholm Visitors Board erhåller Stockholm Visitors Board bidrag enligt Stockholms kommunfullmäktiges budgetbeslut. Stockholm Visitors Boards årliga förslag till ramar och treårsplan och förslag till budget och verksamhetsplan ligger till grund för stadens budgetbeslut om medel för stadens informations- och besöksfrämjande verksamhet. De medel som avsätts för marknadsföring varierar över åren. Förslag till budget och verksamhetsplan 2005, **Bilaga 1:1**. Stadens budget 2003 och 2004, **Bilaga 1:2-3**.

3. Kan Ni vänligen förse kommissionen med information av vilken det framgår att den ersättning som utgått inte överstiger vad som är nödvändigt för att täcka hela eller en del av de kostnader som uppstått till följd av utförandet av dessa förpliktelser?

Som framgått ovan anslår Stockholms kommunfullmäktige genom budgetbeslut det belopp som efter Stockholm Visitors Boards förslag till ramar och treårsplan samt budget och verksamhetsplan erfordras för att bedriva den besöksfrämjande verksamheten. Förslaget till budget bygger på Stockholm Visitors Boards årsredovisning som granskas av stadens revisorer och extern auktoriserad revisor enligt lag.

Stadens verksamhet genom Stockholm Visitors Board har inget vinstsyfte. Enligt stadens budgetbeslut och ägardirektiv har Stockholm Visitors Board som krav att presterat nollresultat.

4. Vänligen förse kommissionen med information avseende huruvida SVB ålagts förpliktelserna avseende tjänster av allmänt intresse efter offentlig budgivning eller hur det i annat fall säkerställts att ersättningen baserats på en analys av de kostnader som skulle uppstå hos ett typiskt välskött företag.

Som framgått ovan baseras det bidrag Stockholm Visitors Board erhåller för verksamheten på budgeterade nettokostnader enligt förslag till budget och verksamhetsplan. De budgeterade kostnaderna är baserade på faktiska kostnader för föregående verksamhetsår och planerade insatser enligt förslag till budget och verksamhetsplan för nästkommande verksamhetsår. Det är stadens kostnader för informations- och besöksfrämjande verksamhet som kanaliseras genom Stockholm Visitors Board.

5. Enligt direktiv 80/723/EEG ("transparensdirektivet") bör offentliga företag i sin redovisning särskilja mellan olika verksamheter. Redovisningen bör innehålla uppgifter om kostnader och intäkter från varje verksamhet samt om metoderna för kontering och fördelning av kostnader och intäkter. Är SVB:s redovisning förenliga med det nämnda direktivet?

Den redovisning som Stockholm Visitors Board årligen upprättar uppfyller de krav som följer av lag och granskas av lekmannarevisor och extern auktoriserad revisor. Mot bakgrund av Stockholm Visitors Boards nettoomsättning och med hänsyn till att verksamheten inte i nämnvärd

utsträckning kan påverka handeln mellan medlemsstaterna i Europiska unionen torde inte Stockholm Visitors Board omfattas av direktivets bestämmelser om särredovisning.

Stadens redovisning som också innefattar Stockholm Visitors Boards redovisning får bedömas vara mer transparent än vad som fordras enligt lag. Stadens årsredovisning för 2003, **Bilaga 2:1**. Stockholms Stadshus AB:s årsredovisning för 2003, **Bilaga 2:2**. Stockholm Visitors Boards årsredovisning för 2003, **Bilaga 2:3**. Special Comment, Moodys, **Bilaga 2:4**.

Stockholm Visitors Board har under innevarande år även påbörjat arbete med att ytterligare göra den löpande redovisningen för verksamhetens delar mer transparent.

6. *Vänligen förse kommissionen med SVB:s stadgar inklusive sammansättningen av dess styrelse. Vilken är den exakta rollen av Stockholms stad i samarbete med Stockholms Stadshus AB och hanteringen av dennes budget ?* Stockholm Visitors Boards bolagsordning biläggs, **Bilaga 3**. I bolagsordningen anges Stockholm Visitors Boards verksamhetsföremål och kommunala ändamål enligt följande.

”Föremålet, tillika det kommunala ändamålet, för bolagets verksamhet är att öka antalet besökare i Stockholmsregionen, utveckla Stockholmsregionen som besöksort och förbättra besöks-servicen genom att främst:

1. ge information om Stockholmsregionen inom och utom landet samt även på annat sätt bidra till utveckling av regionen som besöksort, särskilt för affärs-, mäss- och kongressbesökare, samt som turistmål,

2. ge service åt massmedia och andra mediaorgan samt verkställa utredningar.”

I enlighet med 3 kap 17 § kommunallagen (1991:900) har kommunfullmäktige utsett samtliga styrelseledamöter i Stockholm Visitors Board. Styrelsen består av sju (7) ordinarie ledamöter och tre (3) suppleanter. Styrelseledamöterna och suppleanterna representerar politiska partier. Styrelsens sammansättning motsvarar den politiska sammansättningen i kommunfullmäktige. Registerutdrag, **Bilaga 4**.

Stockholms stad äger Stockholms Stadshus AB. Stockholms Stadshus AB har till uppgift att äga och förvalta aktier i de aktiebolag som staden använder för sin verksamhet. Staden har valt att bedriva sin kommunala verksamhet dels i förvaltningsform, dels i bolagsform. Stockholms Stadshus AB är moderbolag i koncernen. Stockholms Stadshus AB svarar för koncernens övergripande utveckling och strategiska planering samt styrning av de ekonomiska och finansiella resurserna på ett för koncernen optimalt sätt. Genom ägardirektiv och policydokument mm utövar kommunfullmäktige sitt ägarinflytande över Stockholms Stadshus AB. Koncernstyrelsen har ett överordnat samordningsuppdrag för bolagssektorn på motsvarande sätt som kommunstyrelsen har över förvaltningssektorn.

Stockholms Stadshus AB:s budget utgår från stadens övergripande budget. Koncernens budget för det nästkommande året fastställs normalt i december. Resultat per bolag ska vara samma som det resultatkrav som fastställts i stadens budget.

7. *På vilken basis definierar Stockholms Stadshus AB de belopp av förluster före skatt som SVB ådragit sig och som balanseras av Stockholms Stadshus AB? Vänligen förklara motivet bakom en sådan investering för Stockholms Stadshus AB ?*

Stockholms Stadshus AB balanserar som regel inte Stockholm Visitors Boards förluster. I särskilda fall har Stockholm Visitors Board erhållit koncernbidrag från Stockholms Stadshus AB för täckande av kostnader i samband med avveckling av den tidigare verksamheten i Destination Stockholm och andra historiska tillfälliga kostnader som beskrivits ovan.

8. *Hur säkerställer Stockholms stad att SVB betalar avgifter fastställda på en armlängds avstånd vid användning av offentliga tillgångar i genomförandet av dess kommersiella aktiviteter ?*

Som framgått ovan använder staden genom Stockholm Visitors Board offentliga medel för marknadsföring av Stockholm och stockholmsregionen som besöksmål. De kostnader som uppstår för Stockholm Visitors Board fördelas på verksamhetens olika delar. De kommersiella aktiviteter som åsyftas torde vara tillhandahållandet av Stockholmskortet respektive förmedling av logi. De verksamhetskostnader som är förenade med dessa delar av verksamheten hänförs till respektive del. Externa avgifter erläggs av Stockholm Visitors Board såsom för andra bolag. I den mån

Stockholm Visitors Board betalar avgifter till kommunkoncernen följer av aktiebolagslagen (1975:1385) att avgifterna måste vara marknadsmässiga. I annat fall skulle otillåten vinstutdelning föreligga. Detta granskas av auktoriserade revisorer. Staden följer upp Stockholm Visitors Boards verksamhet genom det uppföljningssystem som tillämpas för koncernen Stockholms Stadshus AB. Rapportering av resultat- och balansräkning sker tertialsvis och avslutas årligen med årsboksut.